

[Bertel Dahlgaard.]

betydende skikkelser tilhørende dansk erhvervsliv, som det konservative folkeparti har huset, på dette område har sagt noget, som har stor aktuel interesse i dag. Jeg tænker på Alexander Foss, som — det var vist i 1919 — skrev en bog, hvori han også behandlede hele dette spørgsmål. Jeg tror, det ville være frugtbart, om man hørte lidt efter, hvad han deri siger. Alexander Foss giver på mange områder udtryk for skepsis overfor udbyttedelingstanken. Han nævner mange ting under de daværende forhold, som ville bidrage til, at udbyttedelingstanken ikke ville få en sådan succes, at den gennemførtes i al almindelighed. Jeg må sige, at der er et punkt i Alexander Foss' udvikling, som jeg synes får en skæv behandling, idet Alexander Foss som så mange andre, der beskæftiger sig med disse forhold, fremfører, at industriens samlede udbytte i dag er kun så og så meget, gennemsnitlig så og så mange procent, og derudfra slutter, at så kan det aldrig komme til at betyde stort, at man gennemfører et udbyttedelingssystem, medens selve tanken i udbyttedelingen — ellers ville der jo ingen mening være i hele den tankegang, som vi iøvrigt alle er tilhængere af — er, at der fællesinteresse, der skabes, forøger produktionen og skaber det øgede udbytte, som netop er grundlaget for den deling, der skal finde sted. Men Alexander Foss konkluderer alligevel i følgende ord:

„Jeg har her søgt kortelig at påvise, af hvilken art de hindringer er, som gør udbyttedelingen til en meget vanskelig og meget mindre givende faktor, end dens talsmænd almindeligvis forestiller sig. Men dette er ikke det samme som, at udbyttedelingsprincippet ikke i det lange løb vil kunne sejre. Det vil kun sige, at det for tiden har de største vanskeligheder at kæmpe imod, at forudsætningerne for dets fredbringende virkning ikke er tilstede, og at der må udforme sig helt nye syn på spørgsmålet og helt nye forhold mellem arbejdere og arbejdsgivere, inden denne vej kan betrædes med udsigt til noget som helst godt resultat.“

Så følger han til:

„Det vil af dette fremgå, at jeg anser udbyttedelingen for et fortrinligt middel til at opnå fred og forståelse samt fællesinteresse i produktionens forøgelse og udvikling.“

Jeg skal så gøre enkelte bemærkninger til det ærede medlem hr. Hans Rasmussen. Det ærede medlem har ikke kunnet erklære sig enig med forslagsstillerne, men man føler

alligevel, at der gennem hans udtalelser går en understrøm af sympati. Det ærede medlem siger, at forslaget forsåvidt må karakteriseres som en rammeforanstaltning, og heri har det ærede medlem hr. Hans Rasmussen ret. Det ærede medlem siger: Kan det ventes, at et sådant nævns oplysende virksomhed kan komme til at virke tilstrækkeligt moralsk? Nej, det vil jeg egentlig ikke vente. Derimod venter jeg noget andet; jeg venter, at det vil komme til at virke økonomisk i den forstand, at efterhånden som den ene og den anden virksomhed gennemfører et sådant system, vil det smitte fra virksomhed til virksomhed. Hvorfor tror det ærede medlem hr. Hans Rasmussen, at der er opstået — forstår jeg — så megen fortrydelse indenfor skibsværftindustrien overfor Atlas? Tror det ærede medlem ikke, det er, fordi man er ængstelig for, at dersom Atlasordningen kommer til at virke på rette måde, vil det smitte, så man bliver nødt til at indføre noget lignende indenfor andre dele af skibsværftindustrien?

Det ærede medlem fremførte det synspunkt, at en sådan ordning måske ville forøge skellet mellem de beskæftigede og de arbejdsløse. Nu er det ærede medlem og jeg enige om, at vi her i landet såvidt muligt skal tilstræbe at opretholde fuld beskæftigelse, og så har det synspunkt i hvert fald ikke større rækkevidde.

Det ærede medlem fremførte med rette de udtalelser, der om dette spørgsmål er blevet fremsat i den internationale arbejdsorganisations rapport. Her gør man opmærksom på, at udbyttedeling hidtil i de fleste lande kun har været gennemført i henhold til frivillige ordninger, og at en betydelig del af disse ordninger ikke har vist sig holdbare. Men er det ikke netop et argument for gennemførelse af vort forslag? For der er jo ikke tvivl om — det gælder også overfor det ærede medlem hr. Poul Møllers fremdraget af de to virksomheder Fog og Mørup og „Freia“, der havde gennemført udbyttedeling —, at det netop er udtryk for, at man ikke har gennemarbejdet hele systemet. Et forsøg på at skabe standardtyper for den udbyttedeling på rationelt grundlag, som vi har brug for, giver netop det foreliggende forslag mulighed for at gennemføre.

Det ærede medlem hr. Hans Rasmussen har også ret i, at det liberale parti i England har stillet meget mere vidtgående forslag, idet det også propagerede for en obligatorisk ordning. Dog må jeg hertil føje, hvad også det ærede medlem havde blik for, at også det engelske liberale partis forslag har karakteren af en rammeordning, idet man